

Pavel Klein

Na výlet či za prací do

HOLANDSKA

1294

OBSAH

Historie Nizozemí	3
Základní informace	6
Města a pobřeží	10
Nejnavštěvovanější místa	18
Co si vyzkoušet	38
Jak za prací	45
Holandština	47
Výslovnost nizozemštiny	47
Časování sloves	49
Číslovky	50
Čas	53
Konverzace	56
Automobil	59
Ubytování.....	63
Nakupování a restaurace	68
Letadlo	75
Vlak	79
Lod'	82
Zaměstnání	85
Počasí.....	87
Zdraví	88
Slovička	96
Poděkování	120

HISTORIE NIZOZEMÍ

1. stol. př. n. l. - Římané zasahují do bojů o moc a začali okupovat holandská území.

5. stol. n. l. - Frankové získávají převahu nad germánskými kmeny.

843 r. - Franská říše se rozděluje a král Lothaira na území Holandska zakládá říši Lotharingie. O sto let později zásadně vzrostla moc jednotlivých menších knížectví – pro zemi to znamenalo rozpad, celkově se však této oblasti dařilo, obchod a řemesla jen kvetly.

14. stol. - Holandské území se dostává do vlivu Burgundska.

1477 r. - Síla rodu Habsburků v Evropě neustále roste a Holandsko přechází pod jejich vliv a moc.

2. pol. 16. stol. - Perzekuce protestantů, které se dopouštěl Filip II. Španělský, vedla k náboženským nepokojům. Vyústily v revoluci za nezávislost. Tyto události vyvrcholily vyhlášením Republiky spojených provincií nizozemských (Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden) sedmi severních provincií. Místodržitelem se stává Vilém I. Oranžský. Boje mezi Nizozemci a Španěly pokračují i v několika dalších desetiletích.

1648 r. - Španělsko uznává suverenitu Republiky spojených provincií nizozemských a vzájemné boje končí.

1795 r. - Holandské území obsadila Francie a Holanďané ztratili suverenitu a svobodu. K události došlo v důsledku nastolení francouzské revoluční vlády. Území se stalo Batavskou republikou a následně Holandským královstvím. Holandsko se stává suverénním státem díky Vídeňskému kongresu.

1806-1810 - Existuje Holandské království, pod které spadala velká část Nizozemska za Napoleonských válek.

1815 - Holandsko zůstalo sjednoceno s Jižními Niederlandy (dnešní Belgie) v sjednocené holandské království.

1830 - Belgie se oddělila od Nizozemí.

1. světová válka - Nizozemsko vyhlásilo neutralitu. Přestože válku nevedlo, pocítilo Nizozemsko její důsledky v nedostatku potravin. Vliv událostí v Rusku vedl i v Nizozemsku k revoluci, jejímž výsledkem bylo ustanovení všeobecného volebního práva. V první polovině 20. století se prosadilo zkvalitnění a zvýšení hospodářských výsledků.

30. léta 20. stol. - Všeobecná hospodářská světová krize ve 30. letech silně poškodila ekonomiku Nizozemí.

10. 5. 1940 - V druhé světové válce okupační vojska Německa obsadily Nizozemí. Na základě finančních omezení v oblasti obrany země bylo o porážce Nizozemska předem rozhodnuto. Na obsazených územích hrozil v období 1940-1945 hladomor.

5. 5. 1945 - Osvobození země kanadskou armádou, přispělo ke zlepšení situace obyvatel. Následující období po válce probíhalo ve znamení obnovy všech sfér činnosti.

1953 r. - Přírodní katastrofa v Zeelandu. Nizozemí bylo téměř zatopeno mořem. Při této katastrofě přišlo o život 2000 osob. Tato přírodní katastrofa vedla k výstavbě protipovodňového zařízení.

1957 r. - Ustanoveno evropské hospodářské společenství a Nizozemsko se stalo zakládajícím členem. Vývoz, zemědělství i průmysl na základě tohoto členství prokazovalo dobré výsledky. Ve své zahraniční politice učinilo Nizozemsko proti konci 40. let velký obrat. Za těsné spolupráce s USA a dalšími evropskými zeměmi v rámci NATO byla politika země opět směřována k neutralitě.

1991 r. - Maastrichtská smlouva s cílem ustavení jednotné měny v EU. Po několika letech vláda Nizozemska sestávající z liberálů a sociálních demokratů rozhodla o přijetí EURO za oficiální platidlo v zemi. Nedlouho po té vstoupilo EURO v platnost.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Hlavním městem Nizozemí je Amsterdam, žije zde přibližně 800 tisíc obyvatel.

Celková rozloha tohoto evropského státu je 42 506 km². Včetně vodní plochy. Více než polovina ho leží pod úrovní moře a nejvyšším bodem je pouhých 322,5 metrů vysoký vrchol Vaalserberg. Řeky, průplavy a jezera tvoří 7 930 kilometrů čtverečních jeho území.

Holandsko má přímořské podnebí, které se vyznačuje mírnými zimami (průměrná teplota je kolem 3 °C). V posledních letech zasahuje Nizozemí studená vlna převážně v lednu nebo únoru, která umožňuje bruslit na zamrzlých jezerech a průplavech. Léto bývá příjemné, s dostatkem srážek a průměrnou teplotou okolo 16 °C. Celkový roční průměr srážek se pohybuje mezi 750 až 850 mm. Ve vnitrozemí se velmi často vyskytují mlhy a často vane silný vítr. Na pobřeží není výjimkou silnější bouře, která může způsobovat i záplavy. Jen několik málo dní v roce je v Holandsku bezvětrí.

Spíše jde o Nizozemské království, protože Nizozemsko je pouze jedním z jeho tří členských států (dalšími jsou Aruba a Nizozemské Antily). Nizozemsko je však obecně zažitým označením. Každé z těchto tří území má vlastního premiéra a vlastní vládu, mají však společnou hlavu státu.

Celkový počet obyvatel je 17 milionů, což vzhledem k malé rozloze dělá tuto zemi jednu z těch s nejvyšší hustotou zalidnění na světě (393 obyvatel na kilometr čtvereční).

Podle odhadů zde žijí lidé více než 300 různých národností, ti sem po dlouhou dobu odcházeli za prací či pro azyl.

Úředním jazykem je nizozemština (ovšem velmi používaná je také angličtina), státní zřízení vyplývá už z názvu: federativní konstituční monarchie. Měna používaná na evropském území je euro (€).

Střední část Holandska je nejen nejlidnatější, ale nacházejí se zde i tři nejznámější města – Amsterdam, Den Haag a Rotterdam.

Holandsko je tvořeno 12 provinciemi

Groningen (Groningen) - hlavním městem je Groningen. Počet obyvatel přesahuje 570 000. Rozloha je 2 336 km². Je nejsevernější nizozemská provincie.

Frísko (Friesland) - Hlavním městem je Leeuwarden. Rozloha činí 3 349 km². Počet obyvatel přesahuje 640 000. Na severu se nachází čtyři ostrovy Vlieland, Terschelling, Ameland a Schiermonnikoog.

Drenthe (Drenthe) - Hlavním městem provincie je Assen. Provincie zabírá asi 2 642 km². A počet obyvatel je okolo 483 000. Drenthe je nizozemská provincie ve východní části země.

Overijssel (Overijssel) - Hlavním městem provincie je Zwolle. Rozlohou zabírá asi 3 327 km². Žije zde přes 1 109 000 obyvatel. Overijssel se nachází na středovýchodně země. Dalšími velkými městy jsou Almelo, Deventer, Enschede ...

Flevoland (Flevoland) - Hlavním městem provincie je Lelystad. Rozloha je asi 1 419 km². Počet obyvatel je velmi malý asi 365 000. Provincie se dělí na 6 obcí: Almere, Dronten, Lelystad...

Gelderland (Gelderland) - Hlavním městem provincie je město Arnhem. Rozlohou je největší provincií v Holandsku. Roz-

loha činí cca 4 975 km². Počet obyvatel přesahuje 1 970 000. Zajímavá města jsou třeba: Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn... Provincie leží mezi řekami IJssel, Moza a Renem.

Utrecht (Utrecht) - Hlavním městem této holandské provincie je Utrecht. Rozloha činí 1 386 km². Počet obyvatel přesahuje 1 171 000. Provincie je nejmenší v nizozemsku. Zajímavými městy jsou Amersfoort a Zeist. Sousedí s jezerem Eemmeer na severu, provincií Gelderland na východě, Rýnem na jihu, Jižním Holandskem na západě a Severním Holandskem na severozápadě.

Severní Holandsko (Noord-Holland) - Hlavním městem je Haarlem. Rozloha činí asi 2 670 km² a počet obyvatel přesahuje 2 595 000. Nachází se v severozápadní části země. Kromě něj se zde nacházejí např. hlavní město země Amsterdam, Hilversum, Alkmaar, Zaandam a Hoorn. Provincii Severní Holandsko tvoří poloostrov, který se nachází mezi Severním mořem a jezerem IJsselmeer. Více než polovinu rozlohy provincie zaujímají vysušené oblasti zvané poldery, které se často nacházejí pod úrovní hladiny moře. Součástí provincie je také ostrov Texel. Provincie se dělí na 64 obcí.

Jižní Holandsko (Zuid-Holland) - Hlavním městem provincie je město Den Haag. Rozloha činí asi 2 818 km². A počet obyvatel přesahuje 3 452 000. Jedná se o nejhustěji zalidněnou a nejvíce industrializovanou nizozemskou provincii. Dalšími velkými městy jsou Rotterdam či Leiden.

Zeeland (Zeeland) - Hlavním městem provincie je Middelburg. Rozloha činí 1 788 km² a z toho 1 140 km² tvoří voda. Počet obyvatel přesahuje 380 000. Provincie se nachází na jihozápadě u hranic s Belgií.

Severní Brabantsko (Noord-Brabant) - Hlavním městem je město 's-Hertogenbosch (Den Bosch). Rozloha provincie činí 4 919 km². A počet obyvatel přesahuje 2 410 000.

Limburg (Limburg) - Hlavním městem je Maastricht. Rozloha provincie je 2 153 km². Počet obyvatel přesahuje 1 136 000. Provincie Limburg se nachází v jižním Nizozemsku mezi Německem na západě a Belgií. Kopcovitá krajina v jižním Limburgu, zeleň a vodné plochy Maasvallei (úžlabina Más) ve středním Limburgu a rozsáhlé lesnaté a vřesové oblasti v severním Limburgu vytvářejí v Nizozemsku unikátní kombinaci rozličných oblastí vhodných pro turistiku a rekreaci.

MĚSTA A POBŘEŽÍ

Amsterdam

Historie

První zmínky o Amsterdamu pocházející ze 13. století popisují, jak lidé začali obydlovat okolí hráze na řece Amstel. Z toho byl také odvozen jeho název – Amstel a dam (hráz). Později získala rybářská vesnice městská privilegia a dále se rozvíjelo jako obchodní centrum.

V roce 1421 však bohužel město vyhořelo, ale i to mělo pozitivní efekt, protože od té doby bylo zakázáno používat dřevo a slámu jako stavební materiál. Během několika let byl Amsterdam zpět, novější a lepší.

Jižní Nizozemí však zůstalo pod nadvládou Španělů a do Amsterdamu z něj přišlo mnoho protestantských obchodníků, kteří si postavili sídla na třech kanálech – Herengrachtu, Keizersgrachtu a Prinsengrachtu. Začala éra zámořského obchodu.

Sedmnácté století bývá právem nazýváno zlatým. Roku 1602 byla založena Východoindická společnost pro obchod s Indií a o 20 let později Západoidická společnost pro Ameriku. Obchod vzkvétal a Amsterdam se svými dvěma sty tisíci obyvateli bylo již největší město v Nizozemí. V roce 1642 taktéž Rembrandt namaloval Noční hlídku, kterou můžete spatřit v Rijik muzeu.

Nizozemské impérium už však dostatečně neobstálo v konkurenci s Anglií a Francií. Nizozemí také ztratilo svou flotilu ve válce s Anglií. Když ve Francii vládnul Napoleon, bránil Nizozemí obchodu s Anglií a Amsterdam tak upadal. S koncem Napoleonovy vlády

v roce 1813 zůstal Amsterdam i nadále hlavním městem Nizozemí, sídlo vlády však bylo přesunuto do Den Haagu.

Za druhé světové války byl Amsterdam okupován německými vojáky. Z města bylo deportováno osmdesát tisíc Židů, zpět se jich vrátilo jen velmi málo. Z této doby také pochází známý deník Anny Frankové. Dům Anny Frankové je jedním z nejnavštěvovanějších míst v Amsterdamu.

Autobusy, tramvaje a metro

Amsterdam má široce propracovaný systém městské dopravy. 16 tramvajových linek, asi 30 autobusových, 2 trasy metra a 2 linky rychlodráhy zajišťují dostupnost a dobré spojení. Doporučuje se využívat městské dopravy, neboť jízda autem do centra může způsobit řadu problémů pro chronický nedostatek parkovacích míst. Při celodenním pobytu ve městě se vyplatí zakoupit si celodenní jízdenku, dagkaart, za cca 7 EUR. Ta opravňuje k neomezenému pohybu prostředky městské dopravy po celém městě.

Automobilem

Pokud pojedete automobilem, doporučujeme vám zakoupení zvláštní parkovací karty pro turisty. Ta platí tři dny a umožňuje parkování u všech automatů. Prodává ji většina hotelů.

Při vyhledávání parkovacího místa sledujte tabule s názvem parkoviště a zelený nápis VRIJ.

Můžete zde navštívit řadu památek, tradičních oslav, zoo a jiné.

Rotterdam

Tento největší evropský přístav doplatil na konci druhé světové války na svou důležitost a byl skoro vybombardován. Vznikl tak prostor pro stavbu moderních obchodních a obytných center. Jedním z takových projektů jsou například budovy ultramoderních obytných kostek Kijk-Kubus.

Krásný výhled na Rotterdam je ze 183 metrů vysoké věže Euromast, na kterou vystoupáte točící se kabinou se simulací startu vesmírné rakety.

ZOO Diergaarde Blijdorp je umístěna přímo v centru města u železniční trati.

Milovníkům umění představí Museum Boijmans Van Beuningen celosvětově ceněnou sbírku evropského malířství od 14. století po současnost.

Příjemnou změnou a zábavou může být například aktivní odpočinek v aquaparku Tropicana.

Den Haag

Je vystavěn v polderových oblastech, získaných vysušením moře.

Sídlí zde královská rodina, v podstatně menším městě než Amsterdam, o to však elegantnějším. Do Haagu se přesunulo i sídlo vlády, parlamentu, správních budov a.j., z tohoto důvodu se mu často říká „druhé hlavní město Nizozemí“.

Je zde mnoho krásných paláců a muzeí.

Uvidíte zde kombinaci staré i nejmodernější architektury a velké množství zeleně a parků, ty dělají z Haagu nejzelenější město.